

ISOTIS

INCLUSIVE EDUCATION AND SOCIAL SUPPORT
TO TACKLE INEQUALITIES IN SOCIETY

Waardengedreven lokale netwerken voor ondersteuning van kinderen en ouders: belofte voor de toekomst?

EXPOO CONGRES

BRUSSEL – 6 DECEMBER 2019

PAUL LESEMAN & HET ISOTIS TEAM

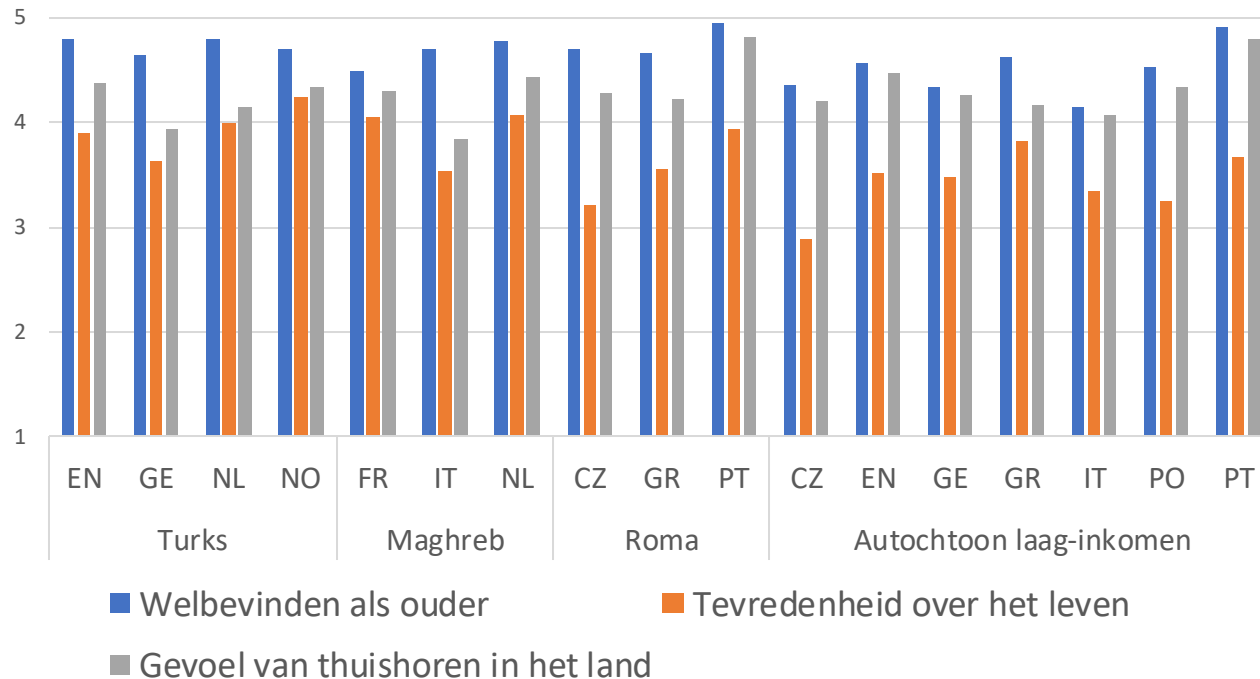
UNIVERSITEIT UTRECHT

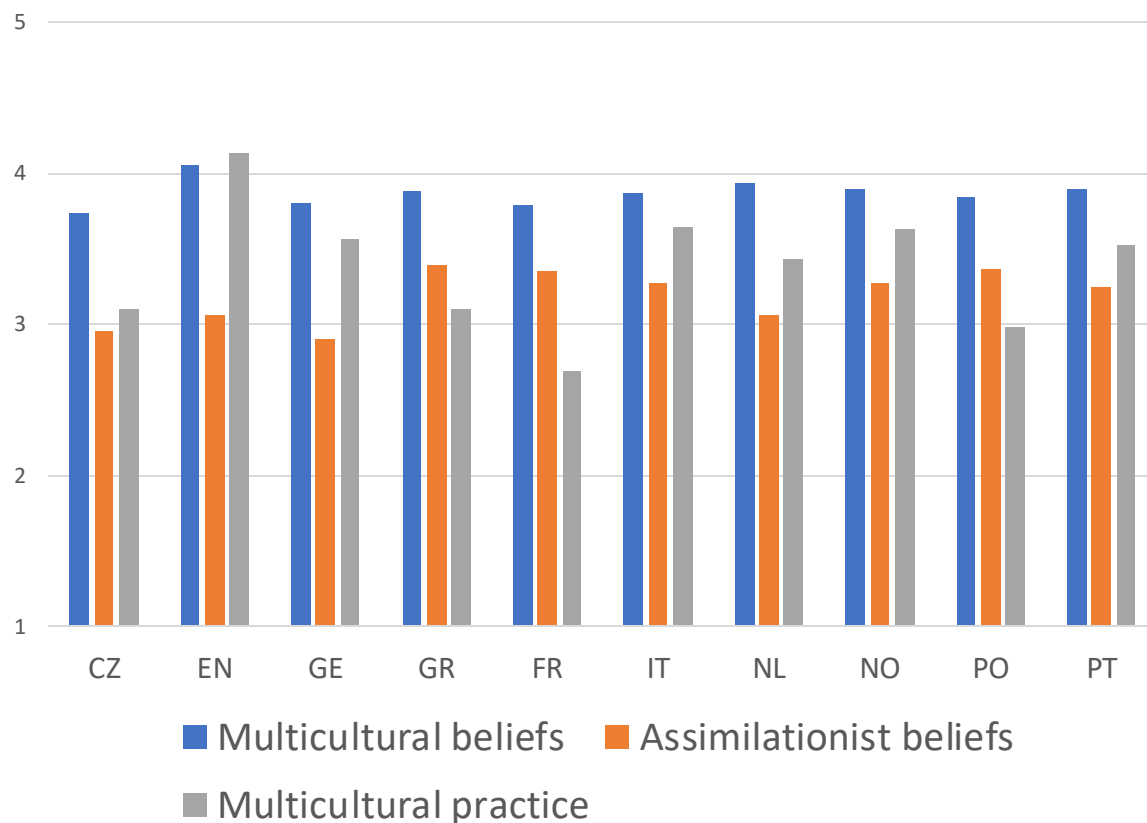
THIS PROJECT HAS RECEIVED FUNDING FROM
THE EUROPEAN UNION'S HORIZON 2020
RESEARCH AND INNOVATION PROGRAMME
UNDER GRANT AGREEMENT NO. 727069

Welbevinden en tevredenheid ouders

(Interviews met 3948 ouders)

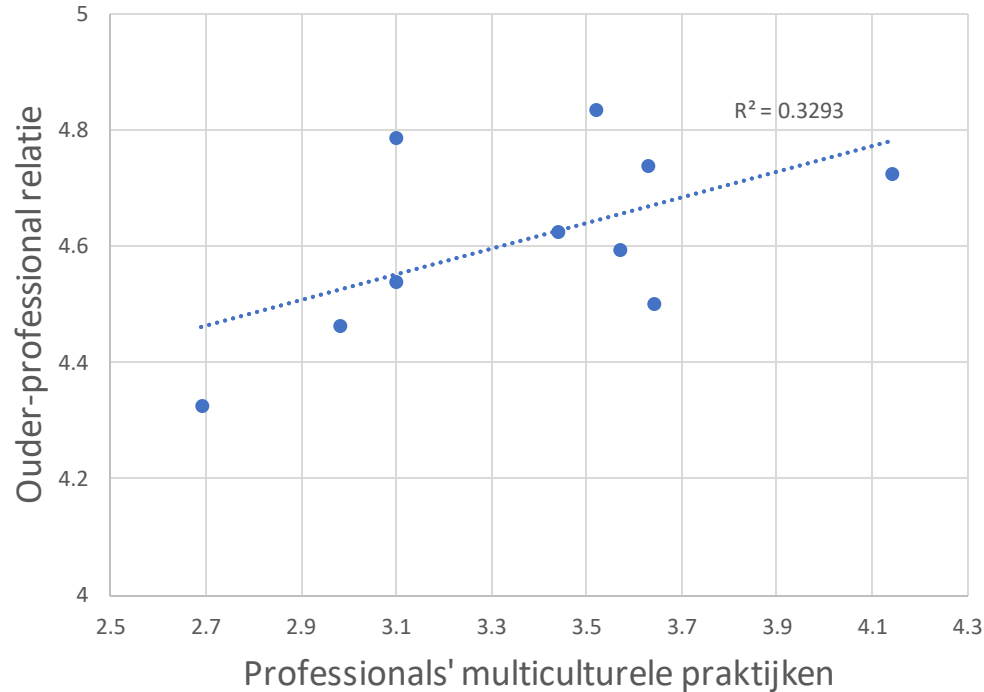
- Lager welbevinden, minder tevredenheid over het leven en gevoel thuis te horen in het land onder Roma en autochtone laag-inkomensgroepen.
- Armoede, onveilige buurt, eenouderschap, laag opleidingsniveau en ervaren discriminatie zijn belangrijke negatieve voorspellers.
- Informele sociale steun, religie, en de **relaties met professionals** zijn beschermende factoren.

Opvattingen en praktijken van professionals in kinderopvang, onderwijs en zorg ten aanzien van culturele diversiteit

- Professionals in England scoren relatief hoog op multiculturalisme in de praktijk, Frankrijk (en Tsjechië, Griekenland en Polen) relatief laag.

Bron: Slot et al. (2018), ISOTIS-project

Multiculturalisme in praktijk en de relatie tussen professionals en ouders

- Er is een positieve relatie tussen multiculturalisme-in-praktijk van professionals in kinderopvang, opvoedingsondersteuning en zorg, en hoe ouders de relatie met deze professionals beleven.

ISOTIS kindstudie

- Kindercentra en basisscholen (*good practices*) in acht landen, met 'achterstandspopulaties': kinderen met migratie-achtergrond, Roma kinderen en kinderen van arme autochtone ouders (331 in totaal).
- Interviews, focusgroep discussies en speciale activiteiten om kinderen hun visie op welbevinden en inclusie te ontlokken, en te onderzoeken hoe kinderen hun identiteit definiëren, o.a.:
 - Wie ben ik? – maken van een soort paspoort.
 - Rondleiding door het kindcentrum / schoolgebouw.
 - Samen een boek maken over het kindcentrum/de school voor nieuwe kinderen.
 - Wat zou je aanraden aan een nieuw kind dat het kindcentrum/de school nog niet kent en de taal nog niet spreekt?

Bevindingen

- Kinderen definiëren hun identiteit heel zelden in termen van etnisch-culturele herkomst of thuistaal.
- Kinderen definiëren hun identiteit vooral in sociaal-ruimtelijke termen en zien geen grenzen tussen thuis, buurt en kindercentrum/school:
 - Het kindcentrum/de school moet om die reden mooi zijn, mooi ingericht en rijk gedecoreerd, met lekker eten en veel ruimtes waar kinderen zelf kunnen bepalen wat ze doen.
 - “Ik ben (thuis in) mijn kinderopvang/school, waar mijn vriendjes zijn en ik vrij kan spelen, waar ruimtes zijn waar ik mag bepalen wat ik ga doen en met wie, waar ook mijn broertjes en zusjes zijn, en waar mijn ouders komen”.

Verschillen binnen groepen – polarisatie?

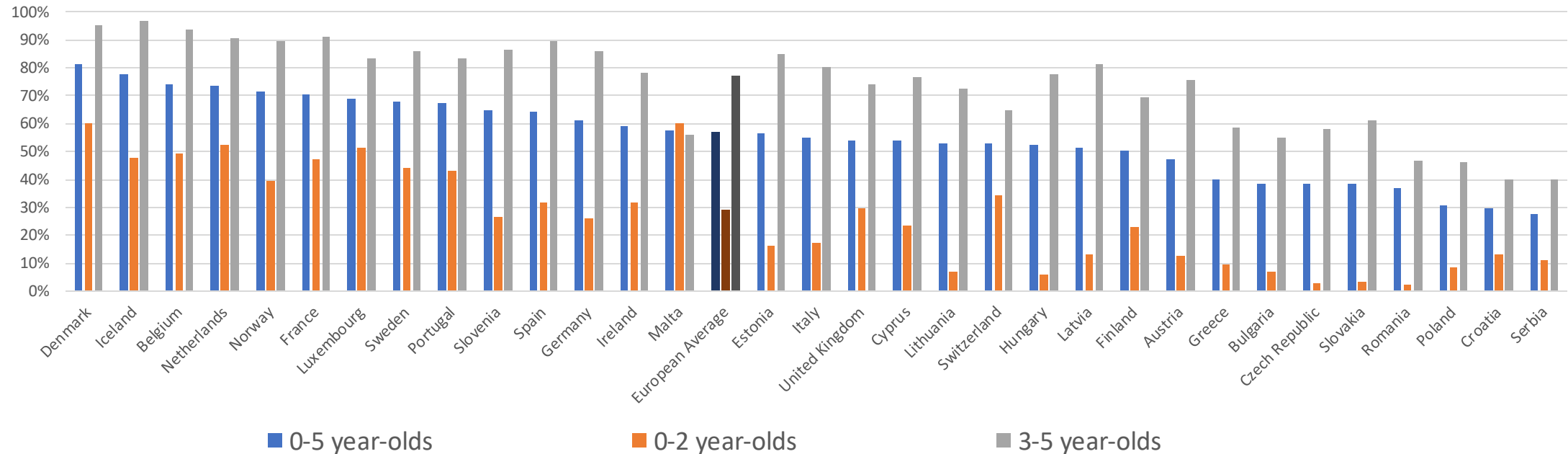
- De hoger opgeleide, beter geïntegreerde ouders in de ISOTIS groepen hebben hogere educatieve aspiraties voor hun kinderen, bieden een meer stimulerende thuisomgeving, ervaren hoger welbevinden en gevoel van thuishoren, en gebruiken vaker kinderopvang en vroege educatie.
- De keerzijde is dat de lager opgeleide, vaker werkloze, sociaal meer geïsoleerde ouders die de taal van de school minder beheersen, en een sterke *in-group* oriëntatie en religieuze verbondenheid hebben, **niet goed bereikt worden en zich op afstand plaatsen van educatieve voorzieningen en de samenleving.**

Creëer veilige multiculturele ruimten in onze pedagogische systemen

- Het belang van de tijd-ruimtelijke continuïteit van identiteit-erbijhoren-burgerschap vraagt om:
 - Inclusieve kindercentra en scholen, waar culturele en religieuze voorkeuren worden gerespecteerd en recht gedaan.
 - Vervagen van grenzen tussen thuis-buurt-gezondheidszorg-welzijnswerk-kinderopvang-school, waar alle talen en culturen even waardevol zijn.
 - Geconcentreerde betrokkenheid van ouders en professionals bij de ontwikkeling, het leren en de sociale mobiliteit van de kinderen.
- **Universeel of doelgroep-specifiek?** – *Not one size fits all*: we hebben programma's nodig (binnen of in relatie tot universele systemen) die aangepast zijn aan de lokale behoeften en voorkeuren.

Systemkenmerken & gebruik van opvang

(Özgün Ünver & Ides Nicaise, 2016)

- Grote verschillen tussen landen (voor 0- tot 2-jarigen: van vrijwel 0% tot meer dan 60%; voor 3- tot 5-jarigen: van 40% tot 95%).
- Grote verschillen tussen de perioden 0 t/m 2 en 3 t/m 5 jaar.

Belangrijkste bevindingen

- Significante positieve voorspellers op landniveau van kinderopvang gebruik, in volgorde van belangrijkheid:
 - Vroege leeftijd waarop een gebruiksrecht geldt.
 - Hogere overheidsuitgaven per kind.
 - Hoger salarisniveau en hoger opleidingsniveau van de staf.
 - Geïntegreerde systemen zijn gunstiger voor laag-inkomensgroepen.
 - Gespleten systemen (mede door doelgroepenbeleid) òf volledig geïntegreerde systemen zijn voordeliger voor migranten.
- Conclusie: het Scandinavische model is het beste, maar klopt dit?

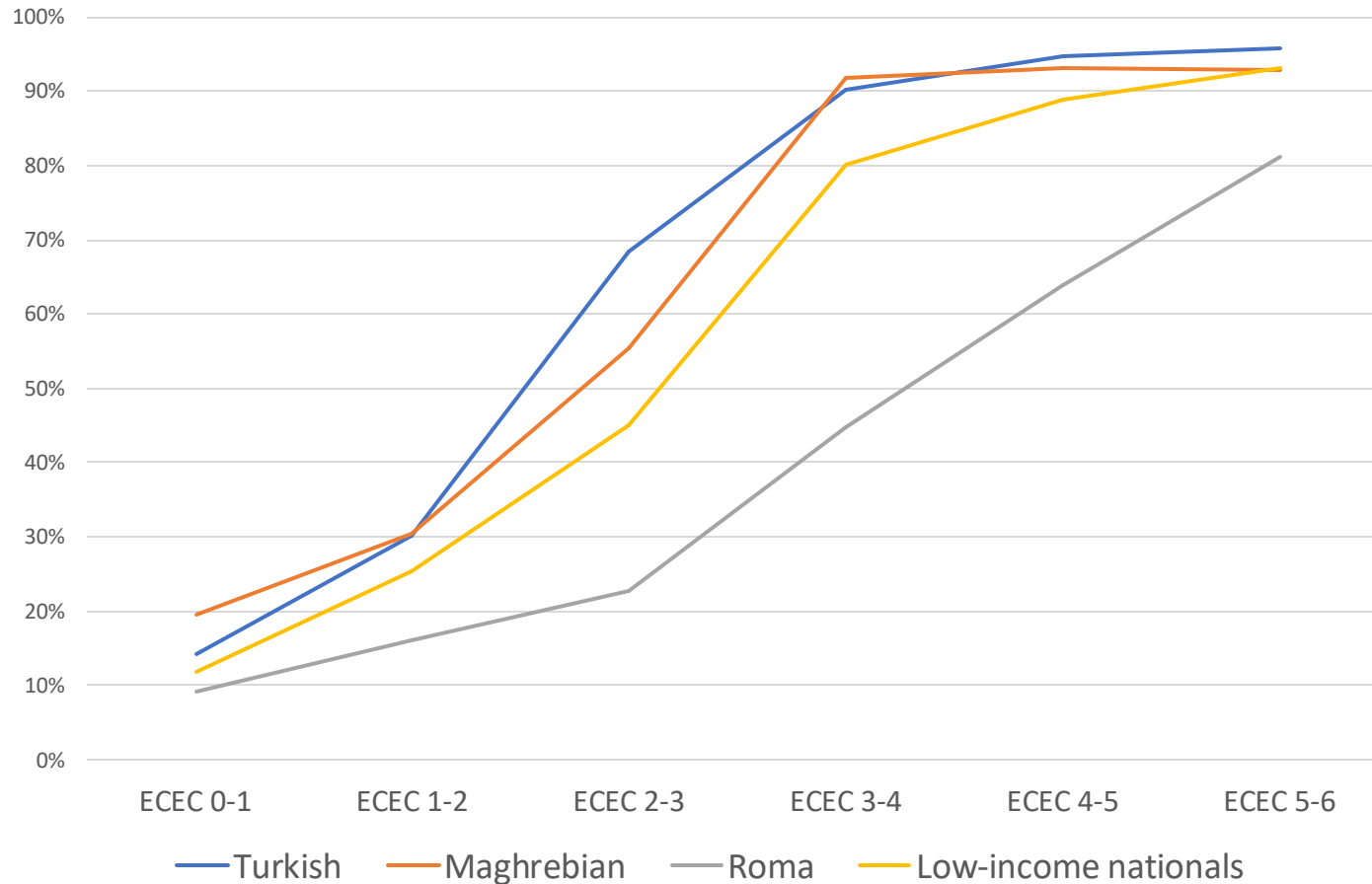
Universele-unitaire (publieke) systemen: een paar provocerende opmerkingen

- De kwaliteit van de kinderopvang in Denemarken en Noorwegen is volgens recent onderzoek:
 - **Niet hoger** dan in hybride geprivatiseerde systemen, lager met name wat betreft de educatieve kwaliteit (Bleses et al., 2018; Bjørnstad & Os, 2018)
 - Er is (ook) **socialaaleconomische en etnische segregatie** en voor kinderen in achterstandssituaties is de kwaliteit gemiddeld lager (Slot, Bleses et al., 2019).
 - Er is **geen compensatie** ('inhaal') effect van deelname voor laag-SES en immigrantenkinderen (Bleses et al., 2019; Zachrisson & Ribeira, 2018)
- Twijfel aan inclusief klimaat en kwaliteit in universele, 'onderwijsachtige' kinderopvang/vroeg kleuteronderwijs (bijv. Frankrijk, Vlaanderen; Vandenbroeck et al., 2017; Peleman et al., 2019).

Gebruik van kinderopvang naar leeftijd van het kind, land en steden binnen het land

- Interviews met ouders met een migratieachtergrond, uit etnische minderheden en uit laag-SES autochtone groepen in 10 Europese landen (N = 3948).
- Binnen landen, keuze van stedelijke en rurale gebieden die verschillende politieke beleidscontexten representeren (bijv. Rotterdam vs. Utrecht; Berlijn vs. Bremen).
- Binnen de gebieden, keuze van buurten met een groot aandeel van de doelgroepen: Turks, Maghreb (Algerije, Marokko, Tunesië), Roma, laag-SES autochtoon.

Gebruik voorschoolse opvang en educatie naar leeftijd van het kind: alle groepen

- Effectgrootte (η^2) van *groep* = .083 ($p < .001$; medium sterk effect); effect grootte van *groep x leeftijd* = .075 ($p < .001$; medium sterk).
- Roma maken minder en later gebruik van ECEC.

Verklaring ECEC gebruik door ouder- en gezinskenmerken

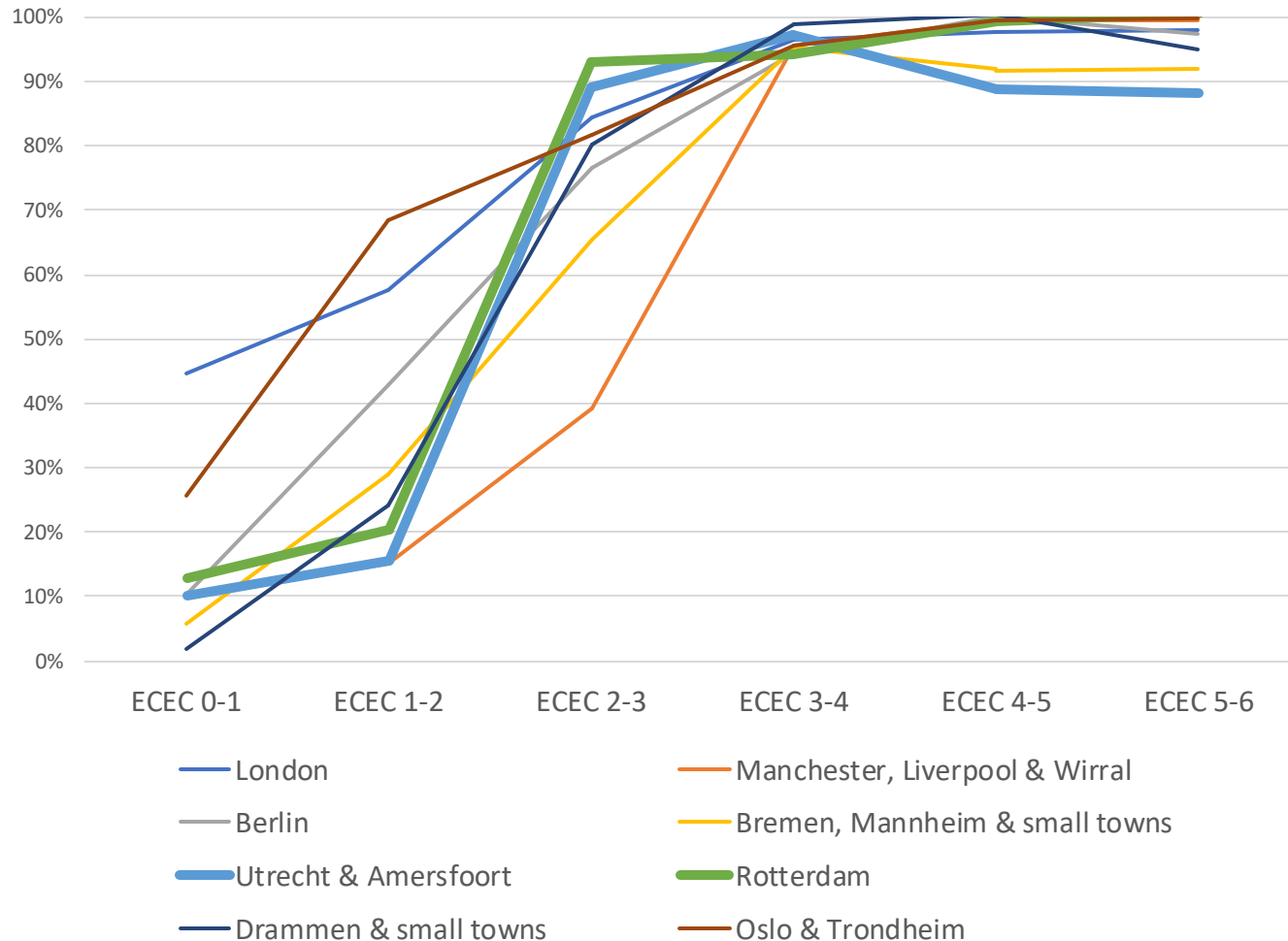
- **Opleidingsniveau van de ouders** is een sterke *positieve* voorspeller, de educatieve aspiraties, of moeders werk hebben, de ervaren sociale steun , een op integratie gerichte attitude en inter-etnisch contact zijn ook positieve voorspellers.
- Het **belang van religie** in het dagelijkse leven is een sterke *negatieve* voorspeller (wijzend op culturele barrières), het **aantal kinderen** in het gezin en materiële **armoede** zijn ook negatieve voorspellers (wijzend op financiële barrières).
- Gebruik van ECEC verschilt tussen landen en tussen steden binnen landen als gecontroleerd wordt voor bovengenoemde kenmerken → effecten van het **nationale systeem** en het **locale beleid**.

Systemkenmerken - een taxonomie

(ISOTIS steekproef)

- Universeel unitair systeem met vroege instroom (vóór 3 jaar) en ruime subsidiëring
 - Noorwegen
 - Frankrijk
- Universeel unitair systeem met late instroom (vanaf 3 of 4 jaar) en ruime subsidiëring:
 - Italië
 - Nederland
 - Portugal
 - VK/Engeland
- Gespleten systeem in de vroege periode, met doelgroepenbeleid en ruime subsidiëring :
 - Duitsland
 - Nederland
 - VK/Engeland
- Beperkt gefinancierd doelgroepenbeleid en laat instroomrecht (vanaf 5 of 6 jaar) in universele (voor)school:
 - Tsjechië
 - Griekenland
 - Polen

Gebruik van kinderopvang naar leeftijd kind & stad: Turkse groep (N = 927)

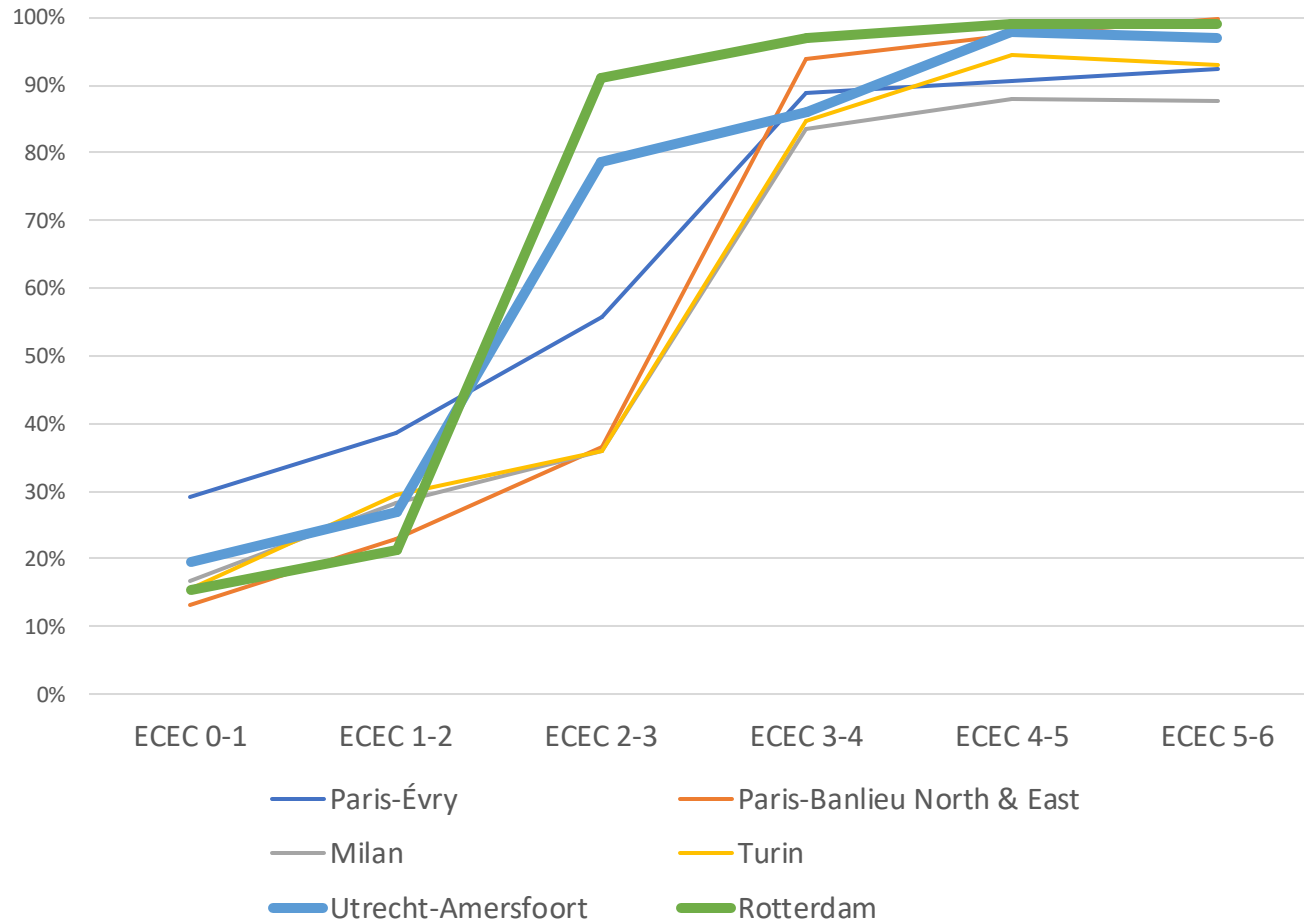

- Effect (η^2) van *plaats* = .114 ($p < .001$; medium sterk); effect van *plaats x leeftijd* = .147 ($p < .001$; sterk).
- Hoger gebruik in Londen en Oslo-Trondheim (70% vanaf 1 jaar).
- Sterke stijging gebruik in de Nederlandse steden en kleinere Noorse steden (naar 90% tussen 2 and 3 jaar), en in de Manchester-regio (naar 95% tussen 3 and 4 jaar).

Reflectie (1): systeem en locale context effecten

- **Noorwegen:** universeel-unitair ECEC systeem voor kinderen van 1 tot 6 jaar, toegankelijk en betaalbaar, met ruime publieke subsidie.
 - Toch grote verschillen tussen de grotere en kleinere steden/rurale gebieden.
- **Engeland:** gespleten, diep geprivatiseerd systeem, maar met een sterke traditie van doelgroepenbeleid en actieve outreach (e.g., Sure Start) dat nu echter (conservatieve regering) afhangt van locale beleidskeuzen.
 - Grote verschillen tussen Londen en Manchester-regio.
- **Nederland:** gespleten geprivatiseerd systeem, werk-afhankelijke toegang tot kinderopvang voor 0 tot 4 jaar en doelgroepspecifieke voorscholen met actieve outreach naar achterstandsgroepen voor kinderen van 2½ tot 4, vanaf 4 jaar universeel gratis kleuteronderwijs.
 - Een grote meerderheid van de Turks-Nederlandse gezinnen gebruikt een voorschoolse voorziening vanaf 2½ jaar, gering gebruik van ECEC daarvoor.

Gebruik van ECEC naar leeftijd & plaats: Maghreb groep (N = 866)

- Effect (η^2) van *plaats* = .016 (niet significant); effect van *plaats x leeftijd* = .206 ($p < .001$; sterk effect).
- Sterke stijging tussen 2 en 3 jaar van ECEC gebruik in de beide Nederlandse steden (80 à 90%), late toename van het ECEC gebruik in de noordelijke en oostelijke voorsteden van Parijs en in de Italiaanse steden (naar 85 à 90% tussen 3 and 4 jaar).

Reflectie (2): systeem en lokale context effecten

- **Frankrijk:** universeel voorschoolsysteem (hele week) vanaf 2 jaar, nationaal-gecentraliseerd en ruim gesubsidieerd.
 - Verschillen tussen Parijs-stad en de voorsteden in het noorden en oosten.
- **Italië:** een universeel voorschoolsysteem (hele week) vanaf 3 jaar, uitgevoerd door gemeenten en non-profit organisaties, ruim gesubsidieerd.
 - Geen verschillen tussen Milaan en Turijn, relatief late toename van het gebruik van ECEC door de Marokkaanse groep in deze steden – *geen doelgroepenbeleid*.
- **Nederland:** kinderopvang voor 0 tot 4, doelgroepspecifieke voorschool voor 2½ tot 4 jarigen, universeel kleuteronderwijs vanaf vier jaar.
 - Relatief vroege en sterke toename van deelname aan ECEC – vroeger dan in Frankrijk en Italië.

Samenvattend

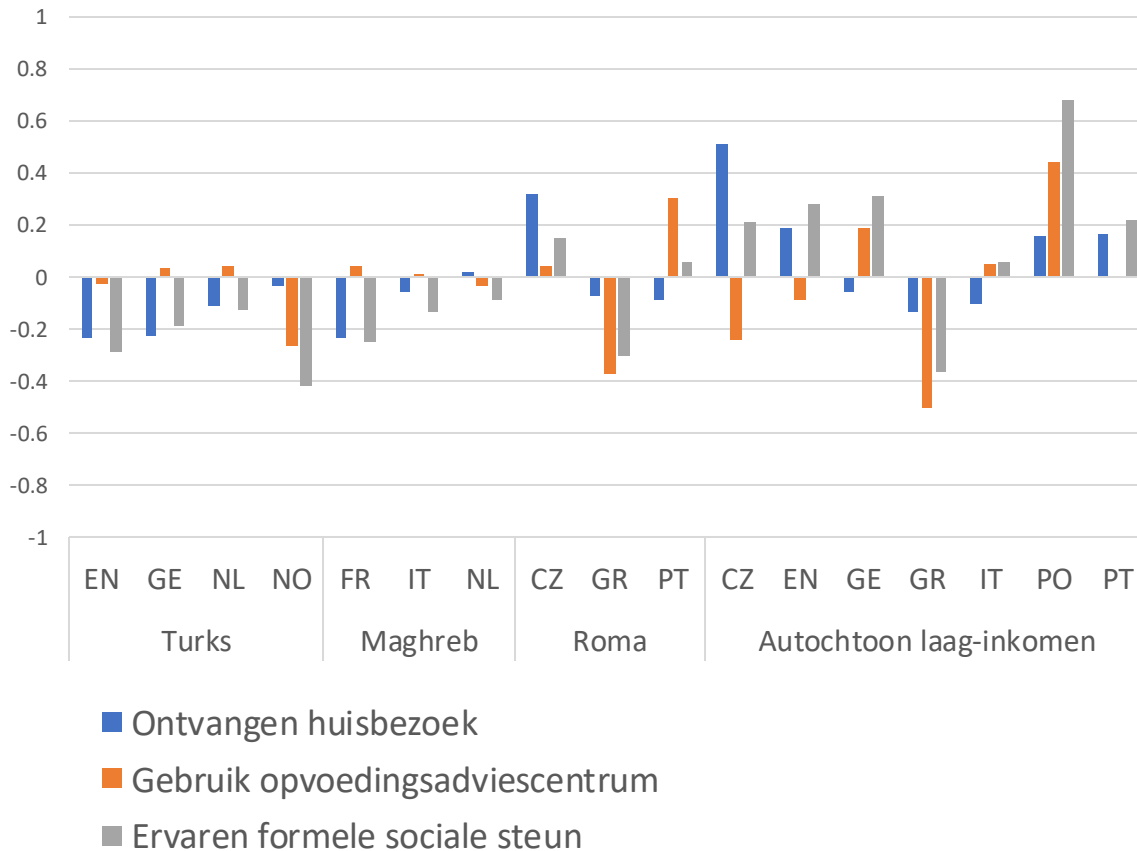
- Deelname aan ECEC in de periode tot 2½ à 3 jaar is over de hele linie laag, maar hoger in landen met een vroeg gebruiksrecht en ruime publieke investering in ECEC.
- Deelname aan ECEC vanaf 3 (of 4 jaar) benadert de 100% en hangt samen met de start van universeel, publiek gefinancierd universeel kleuteronderwijs in de meeste landen.
- Nationale systemen verklaren een deel van de verschillen in ECEC gebruik, terwijl (lokaal) doelgroepenbeleid vooral de sterke toename van gebruik door achterstandsgroepen in de vroege jaren verklaren.
- Lokale context effecten suggereren een belangrijke rol van lokale organisaties en lokaal beleid.

Inter-sectorale samenwerking op lokaal niveau en ondersteuning van gezinnen

- Onderzoek naar bestuurlijke modellen in stedelijke en rurale regio's in 10 landen (informanten N = 64), resulterend in een ordening van landen en steden naar:
 - Mate van decentralisatie van bevoegdheden, verantwoordelijkheden en budget, en het principe van subsidiariteit.
 - Mate van intersectorale integratie vs. segregatie (bijv. verschillende subsidiestromen, verschillen in arbeidsvoorwaarden).
 - Mate van systeemhybriditeit: de rol van publieke instituties vs. non-gouvernementele en idealistische organisaties met een emancipatorische missie.
 - Mate van coördinatiekracht op het lokale niveau (macht van gemeenten of van een dominante sector om samenwerking te stimuleren of af te dwingen).

Ervaren opvoedingsondersteuning

(interviews met 3948 ouders)

- Gestandaardiseerde scores.
- Grote verschillen tussen groepen en landen.
- Autochtone laag-inkomen groep beter bereikt dan andere groepen (zie Engeland, Duitsland).
- Relatief lage scores voor Griekenland en Noorwegen, hoge voor Polen en Tsjechië.

Polen: Łódź en Warschau

- Nationaal wettelijk kader voor inter-agency samenwerking, vastgelegd in de Grondwet, wetgeving moet gebaseerd zijn: *“...on respect for freedom and justice, cooperation of authorities, social dialogue and on the principle of subsidiarity, strengthening the rights of citizens and their communities.”*
- **Sterke decentralisatie van budgetten en verantwoordelijkheden** naar gemeentelijk niveau, principe van de subsidiariteit.
- Grote rol voor **NGOs**, inclusief traditionele kerkgebonden, charitatieve organisaties die werken met publieke subsidies.
- In beide steden: **stadsbreed netwerk**, universeel toegankelijk, maar ‘progressief’ (stepped care) gericht op intensievere ondersteuning van laag-inkomensgezinnen.

Tsjechië: Brno en Ústí nad Labem

- Gedecentraliseerd sinds 2000, ‘outsourcing’ is wettelijk toegestaan, maar geen duidelijk nationaal raamwerk om lokale samenwerking te verankeren - ook geen belemmeringen → beleidslacune biedt **ruimte voor lokale besturen**.
- Netwerken van ondersteuningsactiviteiten gecoördineerd vanuit de educatieve sector.
- Belangrijke rol voor **NGOs en non-profit idealistische organisaties** (bijv. naschoolse tutoring voor Roma kinderen) – gezien als ‘disruptieve’ interventies.
- Ideologische strijd (met het onderwijs), met name wat betreft inclusie en behoud van eigen taal en cultuur.

Griekenland: Oost-West-Attica, West-Athene

- **Sterk centralistisch en sectoraal-gesegregeerd.**
- Geen grote (gesubsidieerde) rol voor NGOs, vrijwilligerswerk, charitas.
- Lokale netwerken van publieke – bureaucratische - diensten voor enerzijds kinderen in extreme armoede, anderzijds ouderen in extreme armoede (**‘targeted’ i.p.v. ‘universeel’**).
- Inter-agency samenwerking komt sporadisch voor.

“The centralized system of public administration has contributed to the development of feeble local government institutions.”

“The belief in joint action is not commonplace among local institutions and organizations.”

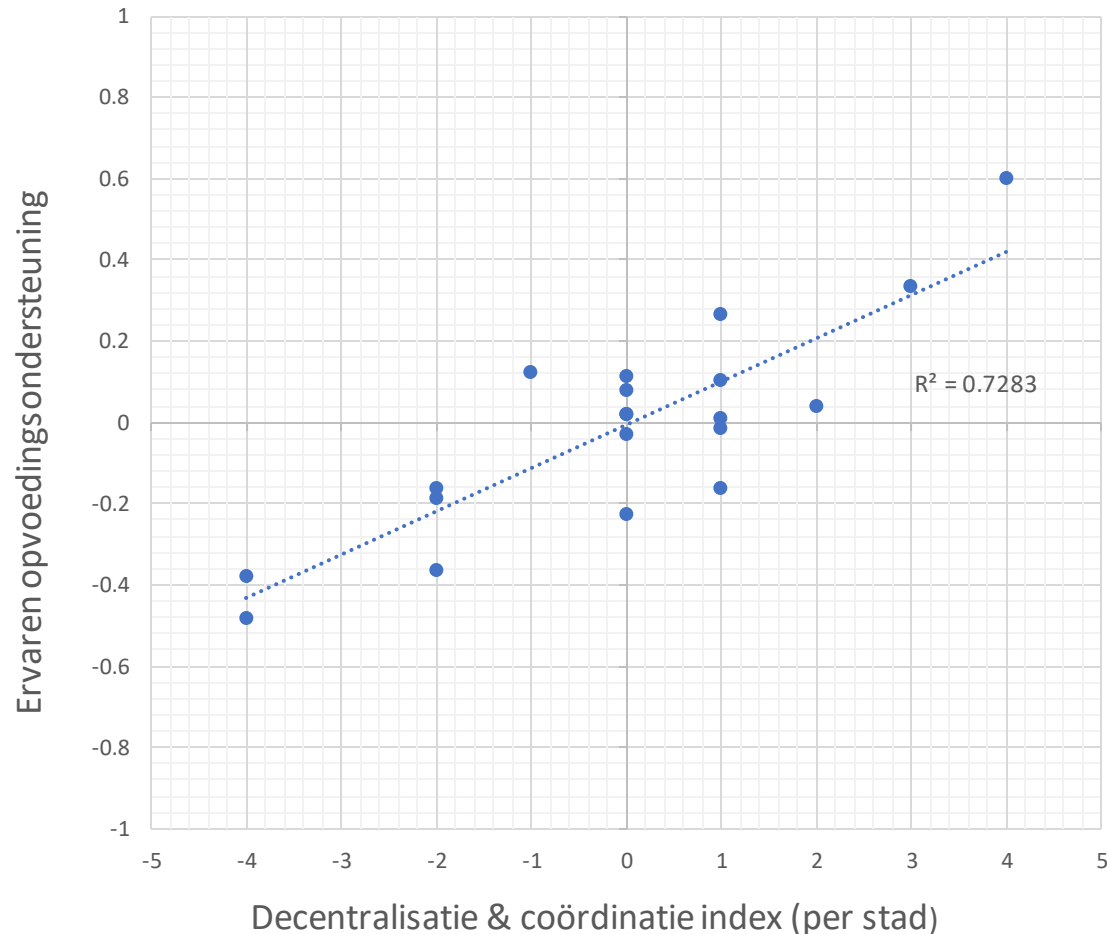
Noorwegen: Oslo en Drammen

- Kinderopvang is gedecentraliseerd, maar andere sectoren zijn nationaal, met name Kinderbescherming en Kindwelzijn zijn **hybride**.
- Universeel-progressief, maar **vraaggestuurd** – co-locatie in lokale stedelijke ‘Gezinscentra’ (meestal niet in achterstandswijken).
- Geen rol voor NGOs.
- Dominante ‘at risk’ of **zorg-focus** op het voorkomen en vroegtijdig signaleren van ontwikkelingsstoornissen, gezinsproblemen en kindermishandeling.

“... it is about wanting to find the service in the municipality that is able to help, regardless of whether that service is called child welfare or low-threshold service (...)”

	Decentralization		Integrated services, weak sectoral boundaries, integrated funding		Involvement of NGOs, Charities, activistic organizations		Leadership (power) at local level, guiding (social) mission		Total
CZ	0	decentralized, no national framework, local autonomy by default	-1	seems mostly education sector	1	NGOs and activistic organizations are important	1	education sector/schools, with municipal support, seems pivot in the web, with emancipation vision regarding Roma	1
EN	1	decentralized, high local autonomy	1	traditionally highly integrated, often co-located	0	work seems to be mainly public sector (education, health, social work)	-1	it varies and depends on local political context, no standard strong role of municipality, informants are pessimistic	1
FR	-1	centralized systems	-1	we assume strong intersectoral boundaries due to financing system and centralized governance	0	based on site visits: NGOs are, but limited involved	0	by default: limited role of municipal level organizations given strong centralization	-2
GE	1	decentralized to states, subsidiarity	-1	country report suggest lack of coordination, different funding streams, overlapping activities	1	strong role for charities (churches)	-1	country report mentions lack of dominant sector and suggest low power at local government level	0
GR	-1	centralized systems	-1	country report mentions lack of coordination, no intention to coordination, segregated programs for target groups	-1	no role for NGOs or charities	-1	local governments are typified as particularly powerless	-4
IT	0	mixed centralized / decentralized, principle of subsidiarity	0	mixed picture: seems relatively integrated in Turin, more from one sector (education) in Milan	0	difference between Milan (mainly public) and Turin (mainly NGOs)	1	local municipality (Milan) or NGO (Turin) in lead, with vision	1
NL	1	decentralized governance, centralized funding, two localities	-1	relatively strong intersectoral boundaries, local networks loosely connected, different models (demand-orientation vs. supply/outreach orientation)	0	limited, somewhat increasing role of NGOs	0	no dominant sector in networks, municipalities do have vision, but little enforcement power	0
NO	0	mixed: ecec decentralized but youth care, child protection and family support regional/national	-1	country report mentions family centers, no indication of coordination with ECEC/education, demand-orientation	-1	no indication of role of NGOs	-1	no indication that the local municipality or a dominant organization leads beyond the family centers, no indication of missionary view	-3
PL	1	decentralized (constitutional), systems decentralized, subsidiarity principle	1	several services of different sectors are reported to be highly coordinated	1	strong role of NGOs and church-related charities	1	the networks in Lodz and Warsaw are city-wide and supervised/coordinated at municipal level, shared mission to support low-income groups	4
PT	0	transition to decentralized system, autonomy by default in urban areas	-1	weak networks, coordination is incidentally	1	growing role of NGOs, private organizations in all sectors, case studies show involvement of NGOs	0	the two urban areas seem to have power (by default, in transition phase), but to lack a clear mission/vision	0

Lokale bestuurlijke netwerk-modellen en ervaren opvoedingsondersteuning

- **Sterke relatie tussen de *decentralisatie & coördinatie-index* en de door ouders *ervaren opvoedingsondersteuning*.**
- De combinatie van decentraal bestuur, een waardengedreven oriëntatie op bestrijding van achterstanden, betrokkenheid van idealistische NGOs, en actieve outreach naar gezinnen hangt samen met meer ervaren ondersteuning.

Samenvattend

- Er zijn aanwijzingen dat lokale bestuurlijke strategieën van invloed zijn op het aanbod, de toegankelijkheid en het gebruik van voorzieningen ter ondersteuning van kinderen en gezinnen in achterstandssituaties.
- Dit is het meest duidelijk voor voorzieningen voor kinderen van 0 tot 3 jaar.
 - Belangrijk omdat ongelijkheid van maatschappelijke kansen al vroeg ontstaat.
- Een sociaal-emancipatorische 'outreach' missie, tezamen met positieve attitudes ten aanzien van 'gelijkheid en inclusie', en samenwerking van aanbieders, NGOs and lokale overheden zijn kansrijk.

Nederland

- Bestuurlijk sterk gedecentraliseerd, maar tegelijkertijd **sectoraal sterk gesegegreerd** (verschillende financieringsystemen en beroepseisen).
- Educatie, Kinderopvang, Jeugdgezondheidszorg, Jeugdzorg, Sociaal werk.
- **Tegenstrijdige oriëntaties:** verheffen vs. verzorgen, aanbod-gestuurd vs. vraaggestuurd.
- ‘Ketenzorg’ netwerken met de Jeugdgezondheidszorg als spil voor 0-4 jarigen en Onderwijs als spil voor 4-18-jarigen.
- Gemeente als regisseur zonder veel macht (vanwege sectorale segregatie).
- Universeel-progressief, deels aanbodgestuurd (groot bereik) en deels vraaggestuurd (kleiner, selectiever bereik).

Centra voor Jeugd en Gezin

- Bijna 100% bereik (0-4-jarigen).
- Geïntegreerd aanbod, multidisciplinaire teams.
- Eén locatie in de buurt.
- Universele preventie en een medisch model naast sociaal-pedagogisch en maatschappelijk werk.
- Extra aanbod bij gebleken behoefte.
- **Professionele dialoog.**

Centra Jeugd & Gezin: universeel-progressief

- Universele preventieve zorg, maar alleen voor die (medische) risico's die alle kinderen kunnen treffen.
 - Vaccinaties, screening van medische of psychologische ontwikkelingsproblemen.
- Bij extra behoeften stapsgewijs (=progressief) meer zorg en meer intensieve zorg, o.a.:
 - Huisbezoek, extra consulten, ouder-baby groepen – maar dan houdt het op.
 - **Verwijzing naar intensieve hulpverlening.**
- Ketenzorg ≠ netwerk van gecoördineerde zorg.

Tegelijkertijd een ander model: buurtteams JZ

Buurtteams Utrecht

Bij de buurtteams kan iedereen in Utrecht terecht met vragen over zorg en ondersteuning.

Heeft u vragen of problemen waar u zelf niet uitkomt? Bijvoorbeeld over uw woonsituatie, werk, echtscheiding, verslaving, eenzaamheid of overlast? Of kunt u wel wat hulp gebruiken bij de opvoeding van uw kind(eren)?

Met deze en andere vragen kunt u bij het buurtteam terecht. Het buurtteam is er voor iedereen in de buurt. Wij bieden professionele en concrete hulp. We denken met u mee. Het doel is dat u zelf weer verder kunt.

- Verschillende vormen van hulp bij elkaar, in één team en in de wijk.
- **Vraaggestuurd**, alleen in de zwaarste gevallen op indicatie → Veilig Thuis (meldpunt kindermishandeling).
- Nadelen?
 - Onvoldoende bereik onder gezinnen met de meeste risico's.
 - Grijs gebied tussen wat de 'aanbodgestuurde' JGZ nog kan doen en wat de 'vraaggestuurde' BTs kunnen doen.

Risico van vraagsturing

“(...) Het wordt wel heel ingewikkeld als ouders echt niets willen. Vind je het oké als het buurtteam een keer langs komt? En dan komt het buurtteam langs en dan zeggen ouders dat ze geen probleem inzien of geen hulp nodig hebben. Dan moet je een afweging maken: zijn de problemen zo groot dat we moeten optreden, of is dit even wat het is. (...) Daarom is de JGZ zo handig omdat zij alle kinderen zien. Dat is bij ons anders, wij zien alleen de mensen die dat willen, die een vraag hebben of hulp nodig hebben bij het formuleren van de vraag.”

(Informant: leidinggevende stedelijke buurtteamorganisatie)

Beroep op zorg bij de buurtteams

- In 2015:
 - Bovengemiddelde vraag in de betere buurten, ondergemiddelde vraag in de zwakste buurten met een groot aandeel gezinnen in risicosituaties.
 - In de top van de hulpvragen: de vraag om een dyslexieverklaring.
- In 2018:
 - Situatie meer in balans
 - Meer vragen over opvoeding en gedrag, financiële problematiek, wonen.

Mensen met een migratieachtergrond

Ons bereik is groot in wijken als Overvecht en Kanaleneneiland, waar veel mensen wonen met een niet-westerse migratieachtergrond. Gezien de vaak ingewikkelde uitgangspositie van deze gezinnen blijven we investeren in onze toegankelijkheid voor deze inwoners. In 2018 hebben we geïnvesteerd in de samenwerking met verschillende migrantenorganisaties. Contacten met MOWAD, een migrantenorganisatie voor en door Afrikaanse en Nederlandse mensen die zich richt op participatie en emancipatie, vrouwenorganisatie Al Amal en organisaties voor taalhulp hebben ons geholpen om klanten en hun vragen goed te begrijpen. Andersom heeft de intensivering van de contacten met MOWAD er al toe geleid dat zij klanten sneller en eerder introduceren bij buurtteams of samen optrekken met buurtteams.

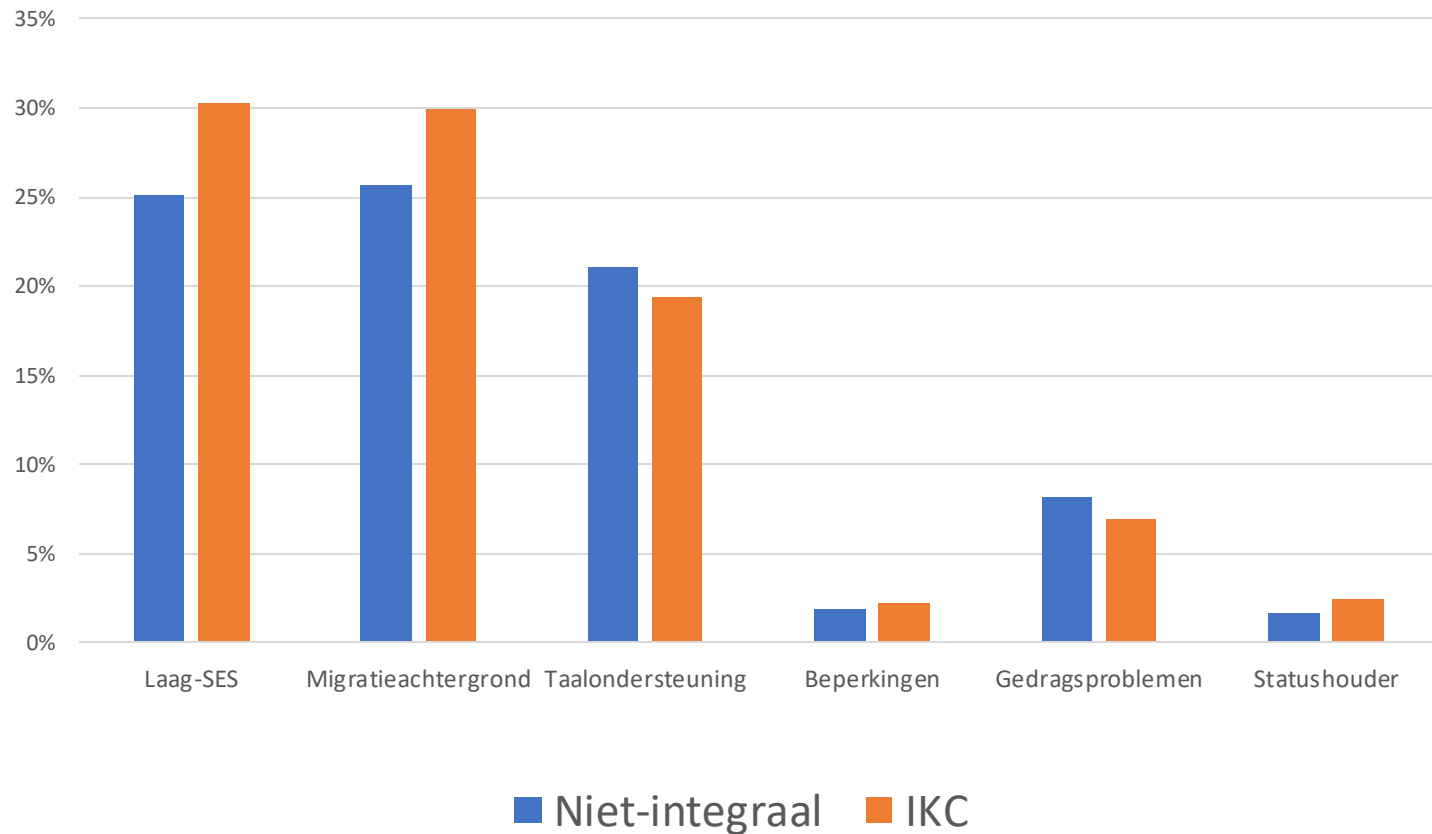
- Samenwerking met andere organisaties (waaronder de school) en met **NGOs en zelf-organisaties**.

Landelijke Kwaliteitsmonitor Kinderopvang (Nederland)

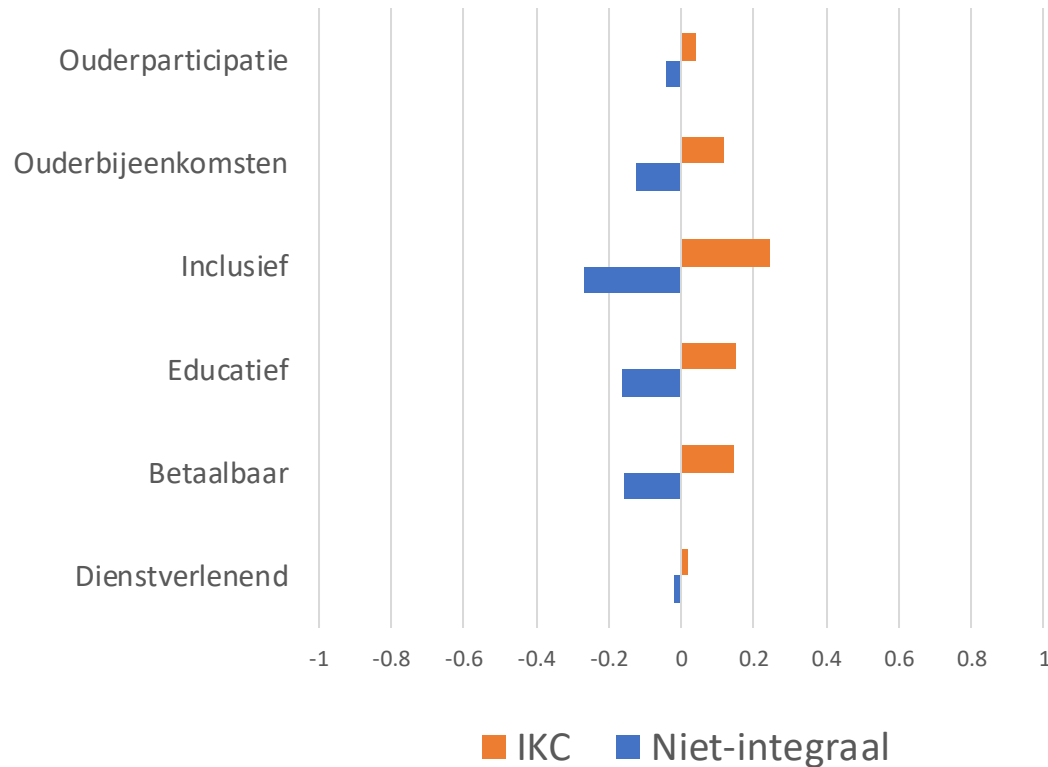
- Stormachtige ontwikkeling van Integrale Kindcentra (IKC) in Nederland → intersectorale samenwerking kinderopvang, onderwijs en jeugdzorg (gezondheidszorg).
- De helft van de kinderopvangcentra maakt deel uit van een IKC of Brede school.
- Soms een onduidelijk-opportunistisch profiel, soms een duidelijk missionair profiel (met een ‘verheffings’ oriëntatie) → verschillen in geboden kwaliteit.

IKCs – wat is de achtergrond van de kinderen?

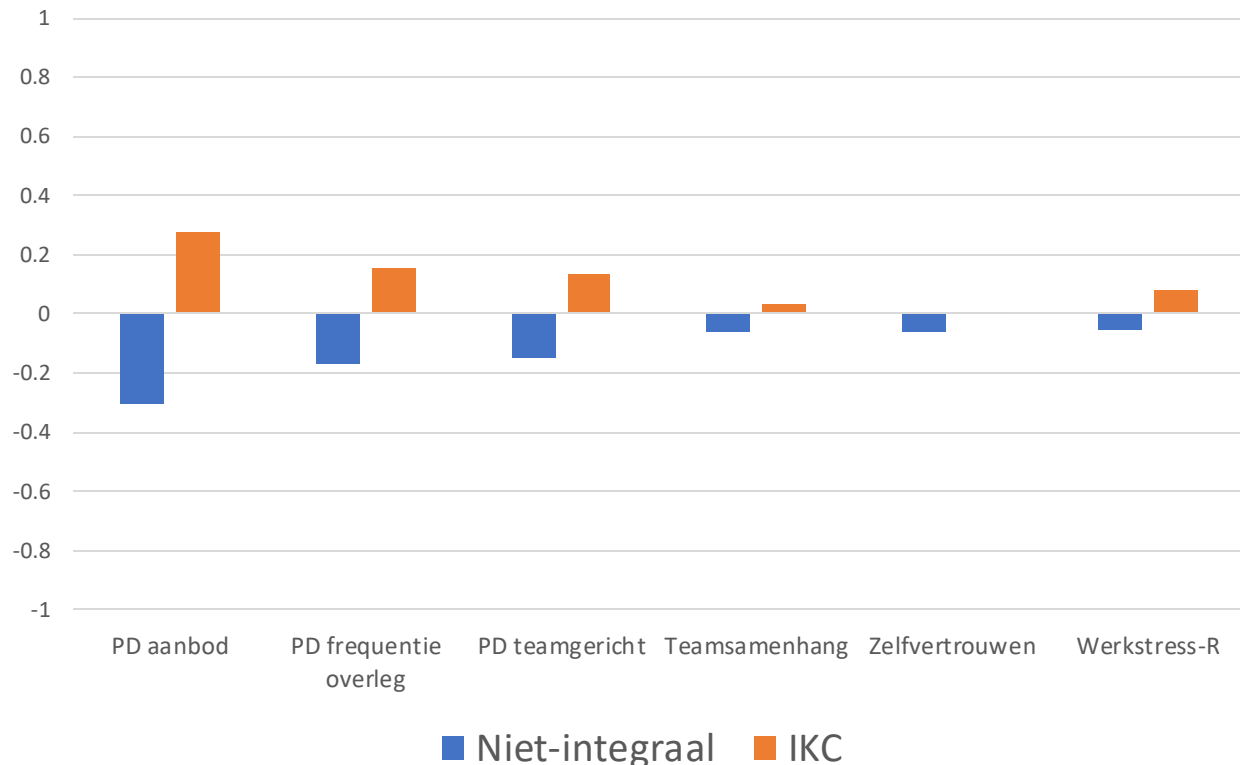
- Niet (veel) meer kinderen met een lage sociaaleconomische status of migratieachtergrond in IKC.
- Niet meer kinderen met speciale ondersteuningsbehoeften in IKC.

IKCs – wat is de missie?

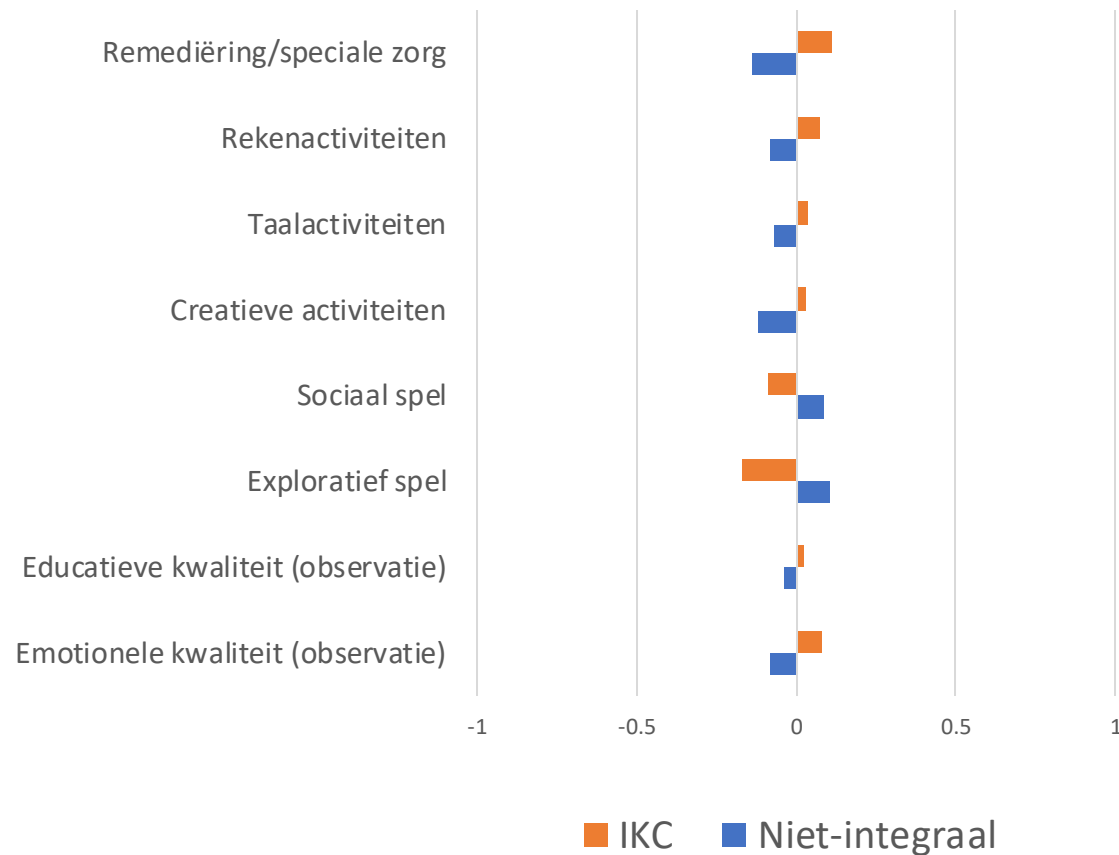
- Meer aanbod voor ouders (thema-avonden, groepsbijeenkomsten, inspraak in het pedagogisch beleid) in IKCs.
- Sterkere profilering op inclusie van kinderen met speciale behoeften en diverse achtergronden in IKCs.
- Ook profilering op educatie en betaalbaarheid.

Professionalisering (PD), teamcohesie, stress

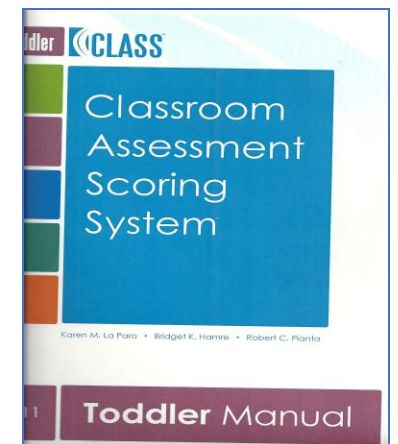

- Meer aandacht voor professionalisering in IKCs.
- Geen verschillen naar teamsamenhang, zelfvertrouwen en werkstress onder medewerkers.

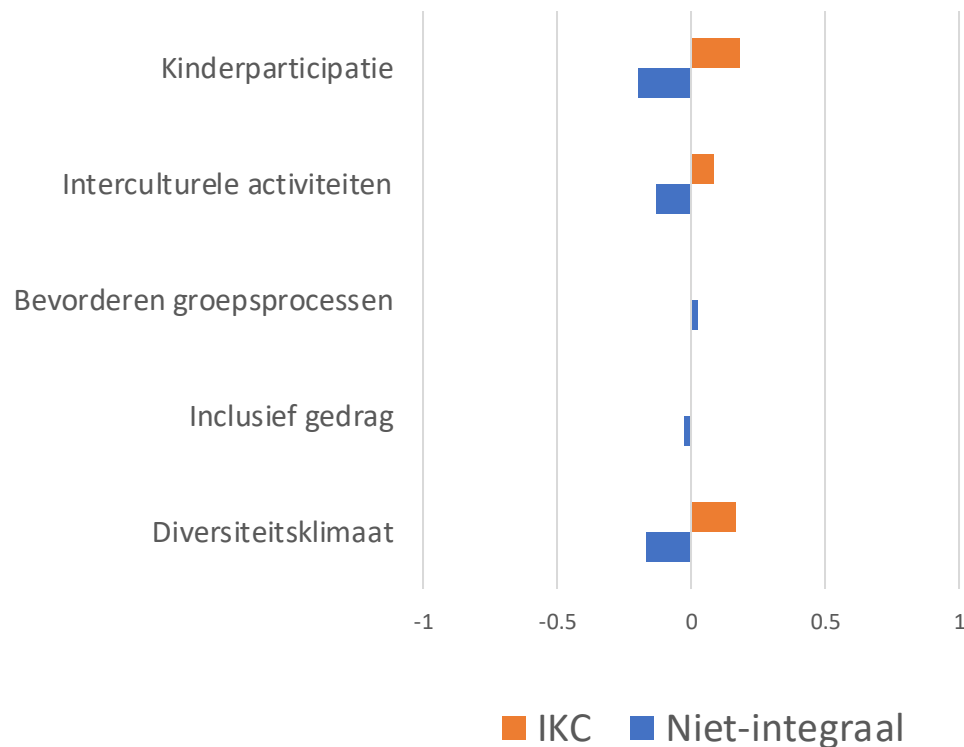
IKCs – activiteiten aanbod en proceskwaliteit

- Iets meer aandacht voor zorg en remediëring.
- Geen duidelijke verschillen naar geobserveerde emotionele en educatieve proceskwaliteit.

IKCs – inclusief en intercultureel klimaat

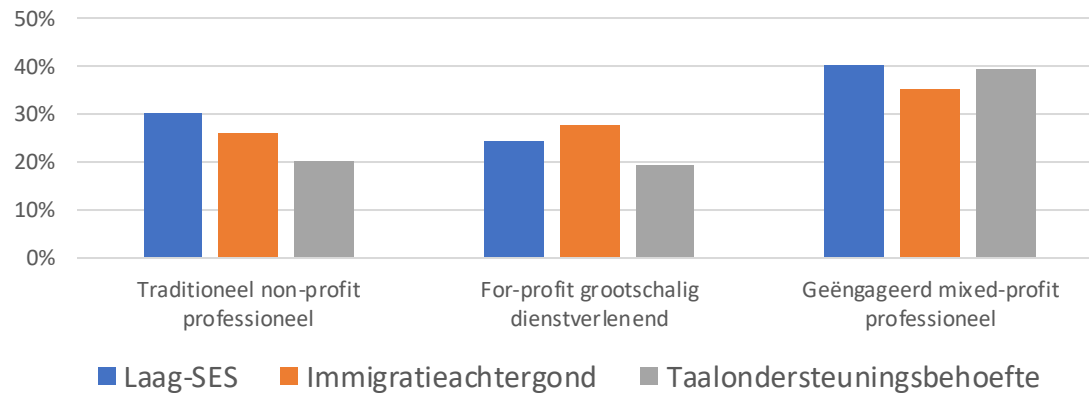
- Iets meer participatie van kinderen in de vormgeving van het pedagogisch beleid in IKCs.
- Iets positiever klimaat ten aanzien van culturele diversiteit.
- Geen verschil in inclusief gedrag van medewerkers en het bevorderen van collaboratieve groepsprocessen.
- **Wat is de rol van 'missie' en waarden?**

Clusteranalyse op basis van LKK 2017-2018

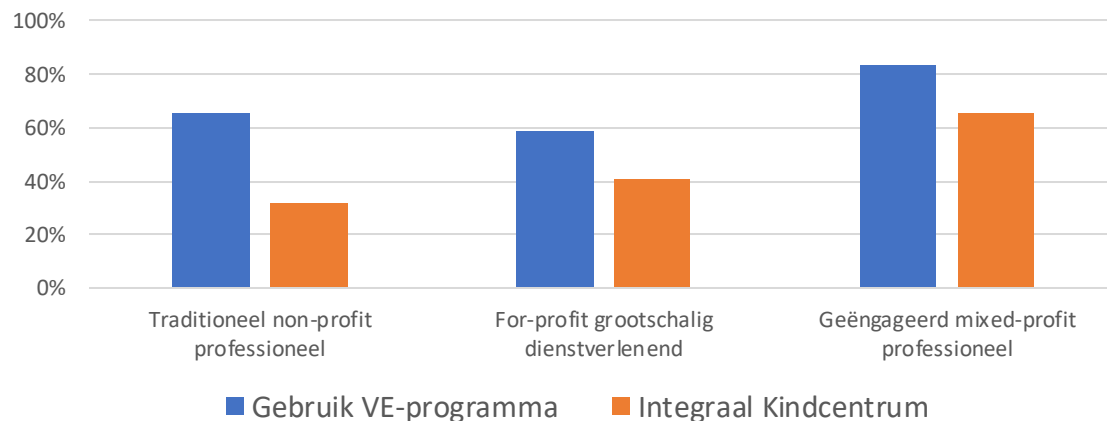
Organisatietypen (N = aantal centra)	Traditioneel non-profit professioneel (N=38)	For-profit grootschalig dienstverlenend (N=44)	Geëngageerd mixed- profit professioneel (N=35)
Juridische vorm	0,97	0,32	0,79
Winstdoel	0,00	0,54	0,18
Aantal opvangsoorten	0,32	0,71	0,73
Allround manager vs. pedagogisch leider	0,37	0,77	0,23
Autonomie manager vs. lijnmanagement	0,69	0,63	0,36
Omvang kindcentrum	0,16	0,63	0,09
Staf met vast contract	0,61	0,30	0,65
Flexibele klantcontracten	0,20	0,59	0,21
Positief diversiteitsklimaat	0,16	0,26	0,65
Aanbod professionalisering	0,43	0,53	0,83
Teamgerichte professionalisering	0,14	0,60	0,69
Profiel dienstverlenend	0,26	0,75	0,41
Profiel inclusief-emancipatorisch	0,29	0,18	0,90
Oudercontact: thema-avonden	0,23	0,55	0,72
Oudercontact: actieve outreach	0,14	0,08	0,59
Contact met scholen	0,46	0,25	0,79
Contact met wijkinstellingen	0,43	0,34	0,90

Doelgroepbereik, gebruik educatief programma en IKC

Achtergrond kinderen

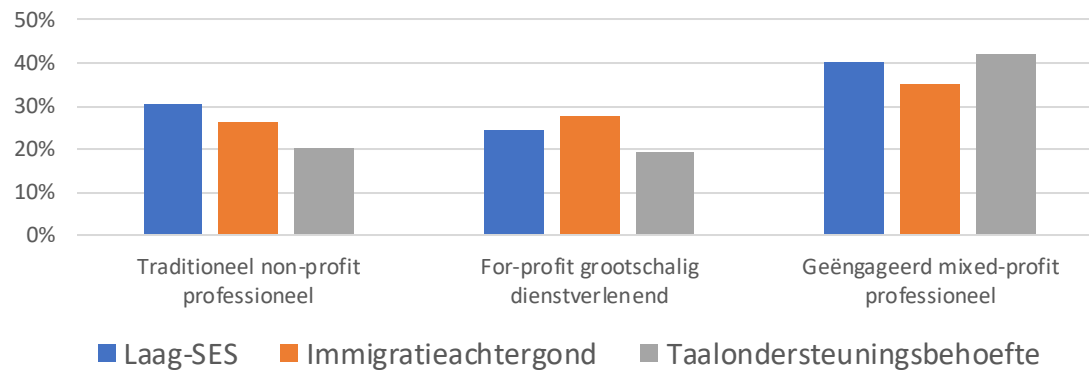
Gebruik VE & IKC

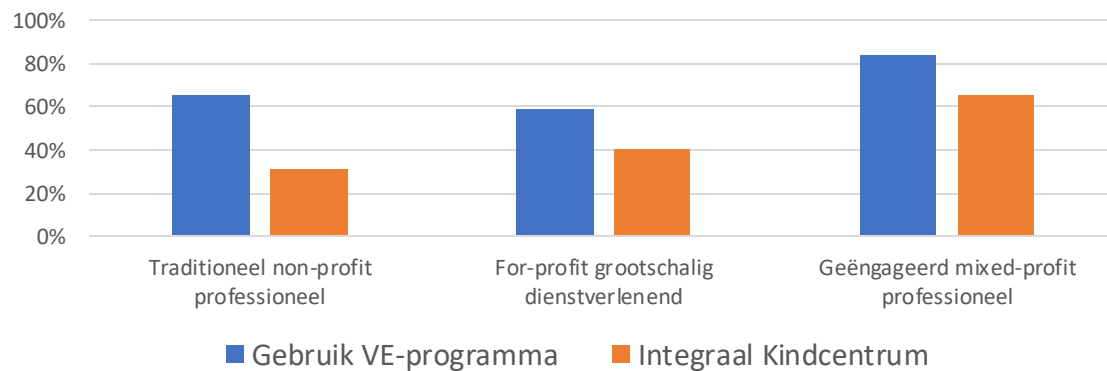
- Doelgroepkinderen komen in alle typen voor, maar zijn ongelijk verdeeld.
- Gebruik van Voorschools Educatief-programma komt ook in alle typen voor.
- Integrale kindcentra komen vooral in geëngageerde type voor.

Achtergrond kinderen, gebruik educatief programma en samenwerking onderwijs

Achtergrond kinderen

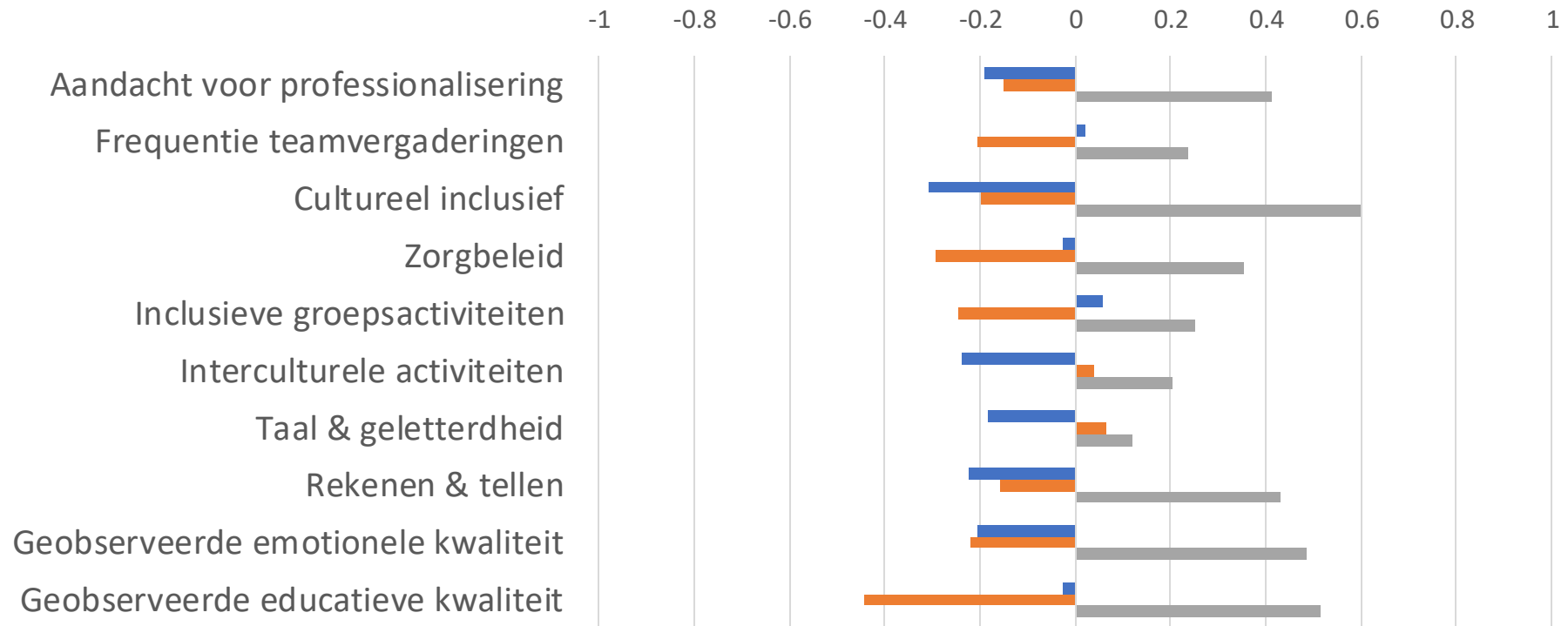

Gebruik VE & IKC

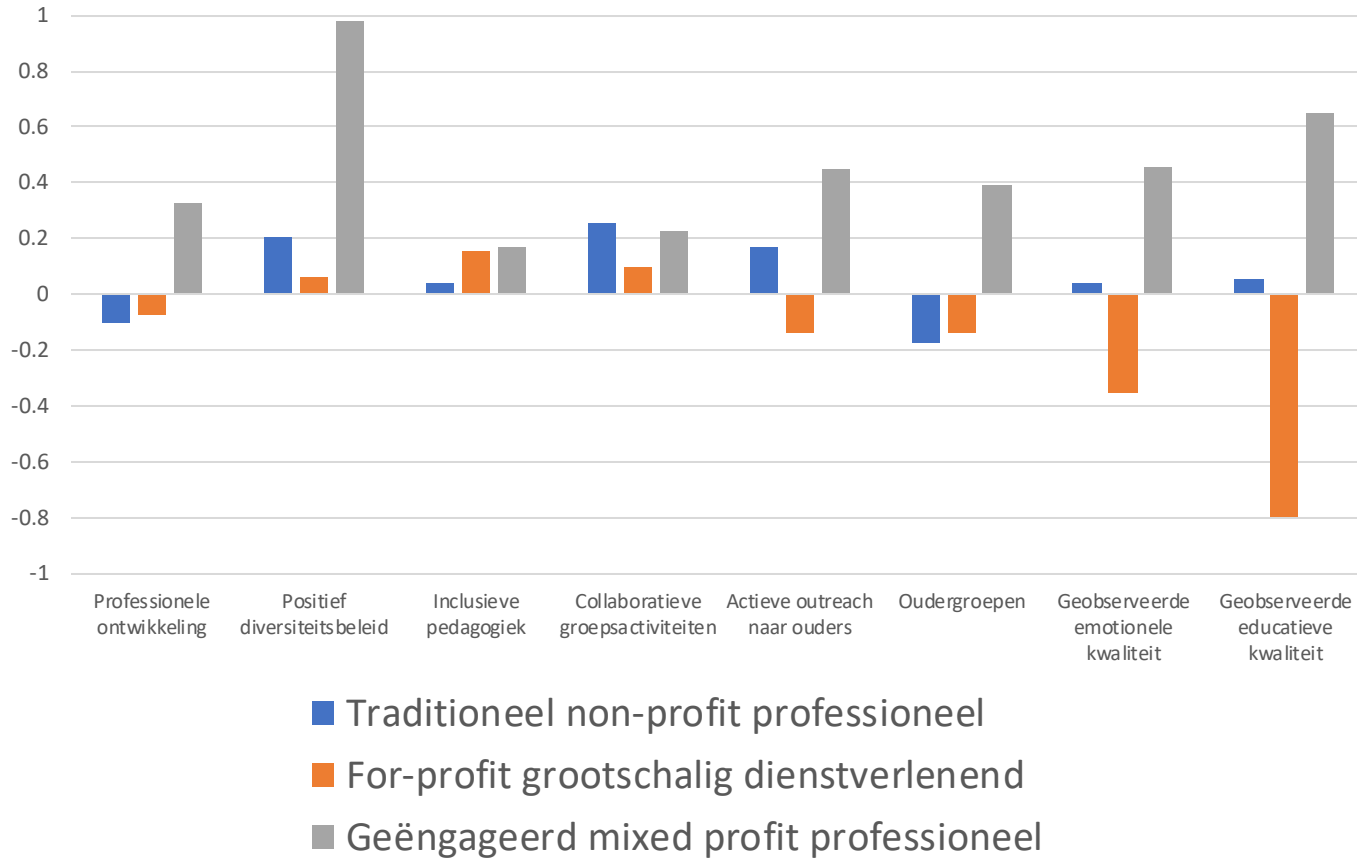
- Verdeling van kinderen naar achtergrond of zorgbehoefte is ongelijk over de drie typen.
- Gebruik van Voorschools Educatief-programma komt in alle typen voor, maar meer in het geëngageerde type.

Inclusieve en educatieve oriëntatie, geobserveerde proces kwaliteit

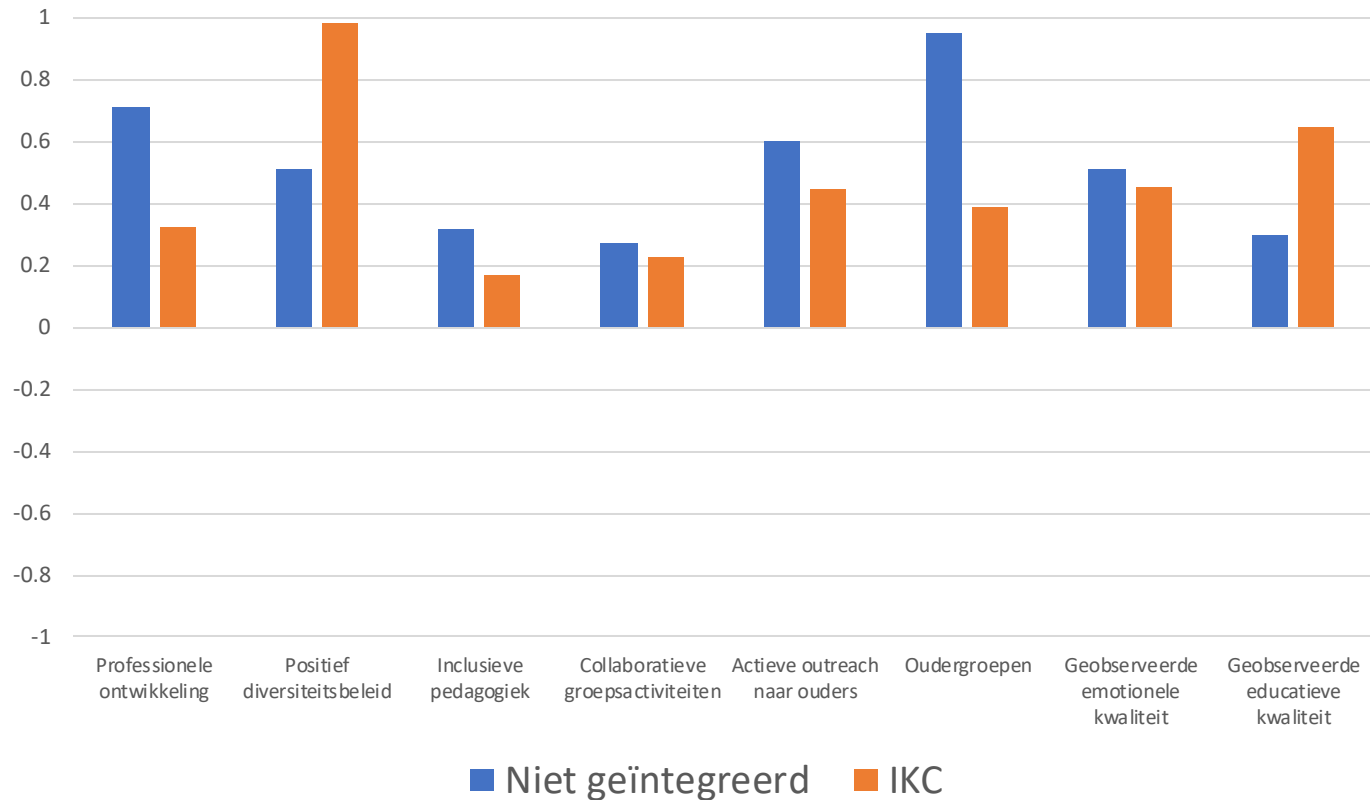
- Traditioneel non-profit professioneel
- For-profit grootschalig multifunctioneel
- Geëngageerd mixed-profit professioneel

Alleen IKCs - naar type organisatie

- IKCs zonder sociale missie of met een commercieel doel scoren hooguit gemiddeld of beneden gemiddeld.
- IKCs met een sociale missie scoren veel hoger op inclusie en pedagogische kwaliteit

Alleen geëngageerde organisaties - naar IKC

- Alle centra scoren boven gemiddeld.
- Maar geen duidelijk voordeel van IKC.
- De geëngageerde organisaties zijn meestal ingebed in lokale netwerken.

Integratie en samenwerking

- Integratie en intersectorale samenwerking kent verschillende vormen die waarschijnlijk niet allemaal even effectief zijn.
- Effectieve intersectorale samenwerking ontstaat:
 - Als de nationale en lokale bestuurlijke context bottom-up werken in samenwerking met NGOs en missionaire organisaties faciliteert.
 - Als er een sterke en gedeelde sociaal-emancipatorische missie is.
 - Als het werk verankerd is in samenwerking op lokaal niveau.
 - Als er een lage drempel is en een beleid van actieve outreach wordt gevoerd, en er een inclusief klimaat heerst.
 - Als er sterk pedagogisch-inhoudelijk leiderschap is.

Conclusies

- De complexiteit van hulp- en ondersteuningsbehoeften en van voorkeuren en mogelijkheden is door toegenomen diversiteit, flexibilisering en individualisering groter dan ooit.
- Traditionele instituties en sectoraal-afgescheiden diensten (school, jeugdgezondheidszorg, jeugdzorg, ...) zijn niet in staat vanuit de eigen expertise deze complexiteit het hoofd te bieden.
- Samenwerking in lokale netwerken op basis van gelijkwaardigheid en vertrouwen is een alternatief.
- Waardengedrevenheid hangt samen met de betrokkenheid van idealistische organisaties in deze netwerken.